

Historia wychowania i opieki - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Historia wychowania i opieki
Kod przedmiotu	05.7-WP-PPWM-HW
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	jednolite magisterskie
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2019/2020

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	3
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr Edyta Bartkowiak

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	9	0,6	Egzamin
Ćwiczenia	15	1	9	0,6	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Opisanie historycznego rozwoju wychowania, opieki i szkolnictwa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ewolucję ideałów, celów wychowania, treści, form, metod i zasad pracy oraz roli nauczyciela i ucznia w procesie edukacyjnym, jak również na przebieg rozwoju opieki nad dzieckiem pozbawionym możliwości wychowania w rodzinie, osieroconym, opuszczonym, wykojejonym, przestępczym i niepełnosprawnym intelektualnie w kontekście zmian obejmujących cele, formy i metody pracy opiekuńczo – wychowawczej oraz rolę opiekuna – wychowawcy na przestrzeni dziejów; ukazanie i scharakteryzowanie rozwoju myśli o edukacji oraz refleksji na temat opieki i wychowania na przykładzie poglądów pedagogicznych wybranych filozofów, pedagogów, działaczy społecznych; prześledzenie, analiza i wyjaśnienie procesów kształtowania się polskiej tożsamości w dziedzinie oświaty, opieki i wychowania oraz myśli pedagogicznej na tle przemian społecznych, procesu formowania się państw i narodów europejskich; wykazanie związków pomiędzy teorią i praktyką opieki i wychowania a uwarunkowaniami społeczno – kulturowymi danej epoki; uchwycenie ciągłości i zmienności w procesie rozwoju oświaty, wychowania i opieki oraz uświadomienie trwałych wartości wybranych poglądów i praktyk edukacyjnych i opiekuńczych dla rozwoju współczesnej działalności pedagogicznej.

Wymagania wstępne

Podstawowa znajomość zagadnień historii powszechnej i polskiej.

Zakres tematyczny

Program wykładów:

Historia wychowania jako dyscyplina naukowa – jej geneza, przedmiot, cele i zadania. Edukacja i wychowanie w cywilizacjach antycznych: w Grecji i w Rzymie. Praktyka opiekuńcza w starożytności chrześcijańskiej. Pierwsze formy opieki zastępczej. Szpitalnictwo kościelne. Oświata i wychowanie w epoce średniowiecza.

Nowe tendencje w oświacie, wychowaniu i opiece w dobie renesansu. Pierwsze szkoły humanistyczne. Próby upowszechniania edukacji elementarnej. Wpływ reformacji i reformy katolickiej na rozwój szkolnictwa europejskiego w XVI wieku. Szkoły różnowiercze i ich znaczenie. Szkolnictwo jezuickie.

Edukacja w czasach baroku. Szkolnictwo zakonów nauczających, szkółki dla ubogich. Edukacja domowa i inne formy kształcenia i wychowania warstw uprzywilejowanych.

Przemiany w oświacie europejskiej w dobie oświecenia. Reformy szkolne w Rzeczypospolitej w XVIII wieku. Komisja Edukacji Narodowej..

Oświata, opieka i wychowanie pod zaborami. Rola rodziny i Kościoła w zachowaniu tożsamości narodowej.

Główne tendencje przemian oświatowych w Europie w XIX wieku. Wykształcenie się podstaw współczesnego systemu edukacji. Rozwój opieki przedszkolnej i edukacji elementarnej oraz metodyki nauczania przedszkolnego i wczesnoszkolnego. Rozkwit szkolnictwa średniego, oświaty dorosłych i edukacji akademickiej.

„Nowe wychowanie” i jego wpływ na praktykę szkolną. Nowe formy organizacyjne, programowe i metodyczne w zakresie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej: nauczanie całościowe, łączne, metoda ośrodków zainteresowań, szkoła daltońska, metoda swobodnego wychowania przedszkolnego, metoda projektów, nowych technik dydaktycznych. rozwój badań psychologicznych nad dzieckiem, pedagogii i pedeutologii.

Oświata, opieka i wychowanie w niepodległej Polsce. Reforma szkolna z 1932 roku.

Tajna oświata i opieka w latach II wojny światowej i okupacji.

Najważniejsze tendencje w rozwoju szkolnictwa i opieki nad dzieckiem po II wojnie światowej.

Program ćwiczeń:

Narodziny myśli pedagogicznej w czasach antycznych (sofiści, Sokrates, Platon, Arystoteles, M.F. Kwintylijan). Myśliciele antyku wobec problemu edukacji szkolnej, przedszkolnej i domowej, zawodu nauczyciela oraz opieki nad dzieckiem (Platon, Arystoteles, Hipokrates, Plutarch) i wychowania w rodzinie (Marek Tulliusz Cynceron, Lucjusz Anneusz Seneka).

Chrześcijańska myśl pedagogiczna (św. Augustyn, Cassiodor, Grzegorz Wielki, Izidor z Sewilli, św. Tomasz z Akwinu).

Humanistyczne idee pedagogiczne i społeczne okresu Odrodzenia. Pedagogika Erazma z Rotterdamu, L. Vivesa, A. F. Modrzewskiego.

Narodziny podstaw pedagogiki nowożytnej (J.A. Komeński, J. Locke, J.J. Rousseau).

Początki praktyki i teorii wychowania przedszkolnego oraz metodyki pracy z małym dzieckiem (R. Owen, M. Pape – Carpantier, A. Cieszkowski, Edmund Bojanowski, F. Froebel). Przemiany w szkolnictwie elementarnym (J.H.Pestalozzi, E. Estkowski) i średnim (J.F. Herbart, H. Spencer) w XIX wieku.

Główne postulaty „nowego wychowania” w odniesieniu do pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Pajdocentryzm J. Dewey’a, szkoła przyszłości E. Key, pedagogika M. Montessori i C. Freineta.

Metody kształcenia

Wykład konwencyonalny, samodzielne korzystanie z multimedialnych kursów online: e-learning, praca z tekstem źródłowym, pogadanka, dyskusja, praca w grupach

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
W zakresie wiedzy Absolwent A.1.W2. procesy wychowania i kształcenia (wybrane ujęcia teoretyczne): ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania, istotę wychowania, zagadnienia wychowania jako spotkania w dialogu, wychowania do odpowiedzialnej wolności oraz społeczeństwa wielokulturowego, typy relacji międzyludzkich oraz procesy rządzące tymi relacjami, główne środowiska wychowawcze, a także podstawy dialogu międzykulturowego;	• PPiW_W-02	• Dyskusja na podstawie samodzielnej analizy materiałów źródłowych	• Wykład • Ćwiczenia
W zakresie umiejętności Absolwent potrafi A.1.U1. wykorzystać posiadaną wiedzę teoretyczną w sposób refleksyjny i krytyczny, poprawnie konstruować rozbudowane ustne i pisemne wypowiedzi dotyczące różnych zagadnień pedagogicznych; A.1.U2. interpretować działalność nauczycieli w kontekstach jej prowadzenia z wykorzystaniem posiadanej wiedzy w zakresie pedagogiki i psychologii, charakteryzować swoistość działania pedagogicznego, a także prezentować własne pomysły, wątpliwości i sugestie poparte rozbudowaną argumentacją teoretyczną; A.1.U3. analizować swoje doświadczenia praktyczne w roli nauczyciela lub wychowawcy;	• PPiW_U-01	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
W zakresie kompetencji społecznych Absolwent A.1.K1. doceniania znaczenia pedagogiki dla rozwoju osoby i prawidłowych więzi w środowiskach społecznych; .	• PPiW_K-01	• obserwacja i ocena aktywności na zajęciach	• Wykład • Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Wykłady

Egzamin ustny na ocenę.

Ćwiczenia:

Zaliczenie ćwiczeń na ocenę na podstawie aktywności na zajęciach.

Ocena końcowa –średnia arytmetyczna ocen z wykładów i ćwiczeń

Literatura podstawowa

1. Kot S., Materiały do ćwiczeń z historii wychowania. Cz. I - III, Warszawa 1994;
2. Możdżeń S., Teksty źródłowe do dziejów wychowania. Cz. I - VIII. Kielce 1993.
3. Wołoszyn S., Źródła do dziejów wychowania i myśli pedagogicznej. Tom I - IV. Kielce 1998.

Literatura uzupełniająca

1. Bartkowiak E., Formacje zakonne wobec problemu dzieci pozbawionych opieki w Polsce w latach 1918 – 1939. Zielona Góra 2009.
2. Bartnicka K., Szybiak I., Zarys historii wychowania. Warszawa 2001.
3. Dzieje szkolnictwa i pedagogiki specjalnej, red. S. Mauersberg. Warszawa 1990.

4. Historia wychowania, pod red. L. Kurdybachy. Tom I-II. Warszawa 1965-68.
5. Historia wychowania – wiek XX, pod red. J. Miąso. Tom I - II. Warszawa 1984.
6. Kot S., Historia wychowania. Zarys podręcznikowy. Tom I-II. Warszawa 1984.
7. Krasuski J., Historia wychowania. Warszawa 1985.
8. Litak S., Historia wychowania. Tom I-II. Kraków 2004.
9. Możdżeń S., Zarys historii wychowania. Cz. .I - II. Kielce 1992.
10. Wołoszyn S., Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie. Warszawa 1964.
11. Wołoszyn S., Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku. Próba syntetycznego zarysu na tle powszechnym. Kielce 1998.
12. Wroczyński R., Dzieje oświaty polskiej. Cz. I-II. Warszawa 1996.

Uwagi

Kurs z materiałami dydaktycznymi przygotowanymi przez prowadzącego udostępniony na indywidualnych kontaktach studenckich platformy e-learningowej UZ.

Zmodyfikowane przez dr Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 17-12-2019 09:24)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ